

Emilé Zolan *Le ventre de Paris* (1873, Pariisin maha) alkaa kohtauksella, jossa vihanneskärkyt matkaavat kohti Pariisin halleja yön hämärässä. Pimeydessä vihanneskauppias melkein törmää tuupertuneeseen mieheen, Florianiin. Mies on karkumatkalla oleva poliittinen vanki, joka on palaamassa Pariisiin vuosien jälkeen. Ystävällinen kauppias antaa kyydin Florianille. Perillä rahaton ja nälkäinen Florian hämmästelee uusittuja halleja. Aluksi hän saa opastusta rehdistä vihanneskauppiaalta – rouva ylenkatsoo pariisilaisia – sitten taiteilija Claudelta. Maalari on huumautunut hallien vilskeestä ja auringon säteistä ruokaröykkiöillä. Vatsa kurnien Florian kulkee hallien väenpaljoudessa vältellen poliisia ja ulospääsyä etsien.

Anu Pennasen (s. 1975) *La ruine du regard* (2010) (suom. Katseen raunio, 22 min 30 s) - teos kuljettaa katsojan niinkään Pariisin halleille, tällä kertaa 1979 valmistuneeseen Forum des Halles –kauppakeskukseen, liikennesolmuun sekä Pariisin lähiöihin. Teos on toteutettu yhteistyössä eri-ikäisten pariisilaisten ja Aubervilliersin lähiöstä kotoisin olevien nuorten elokuvaopiskelijoiden kanssa. Yhteistyön tuloksena viidelle erimuotoiselle screenille heijastettu teos hahmottelee kokemuksia halleista liukuen näkökulmasta ja tarinasta toiseen. Tässäkin teoksessa herätellään sopimattomassa paikassa nukkuvaa eksyksissä olevaa miestä, lisäksi kuullaan vanhan miehen muistelua nuoruutensa halleista ja seurataan ostoskeskuksen kaupoissa vaeltavia nuoria.

Suomalaisille Pariisin hallit herättävät muistikuvia tutusta uudistusvimmasta, kun 1960- ja 70-luvun betoniarkkitehtuurin tieltä purettiin vanhoja keskustoja. Niinpä Pariisissakin on tapana huokaista: olisipa vain säilytetty vanhat hallit, ne sentään olivat jotain, nyt on vain tämä kammottava kauppakeskuskompleksi. Epäilemättä olisi ollut tunnelmallista mennä syömään kaalisoppaa bileillan päätteeksi vanhoille halleille. Mutta nykyisetkään hallit eivät ole turvassa.

Pennasen teoksen näyttämö, Forum des Halles, on nimittäin vuorostaan purku-uhan alla. Vuonna 2007 julkistetun suunnitelman mukaan korttelia odottaa uudistaminen. Mikä siis tällä kertaa on ongelma? Vanhat hallit olivat toimineet markkinapaikkana ja liikenteen solmukohtana keskiajalta lähtien. 1800-luvulla alueen kokoa laajennettiin ja luotiin katettujen kaarikäytävien kokonaisuus, kunnes 1960-luvulla tilankäyttöä tehostettiin entisestään. ”Pariisin maha” siirrettiin lähiöön ja tilalle rakennettiin RER -lähijunien solmukohta ja kauppakeskus. Nyt hallit ovat jälleen osoittautuneet ei-toivotuiksi ja ajastaan jääneiksi.

Zola kirjoitti kuinka hallit ”olivat kuin keskustan suuri, vimmaisesti sykkivä elin, joka syyttää verta kaikkiin suoniin”. Myös tämän päivän halleja voi kuvata samoin: RER -junat tuovat väkeä kaukaisista lähiöistä Pariisin keskustaan ja taas eteenpäin uusiin kohteisiin. Metropolin liikennesolmun, ”flipperin”, läpi kulkee päivittäin satoja tuhansia paikallisia ja turisteja, mikä

tekee siitä yhden Euroopan suurimmista asemista. Hallit ovat tietysti myös kauppakeskus. Pennasen teos on päätösosa hänen ostoskeskus-trilogiaansa, jonka aikaisemmat osat ovat Helsingissä tehty *Monumentti näkymättömälle* (2003) ja Tallinnassa kuvattu *Sõprus – Дружба* (Ystävyys, 2006).

La ruine du regard-teoksen keskiössä ovat Hallit, joita seurataan auringon noususta päivän laskuun. Jos *Monumentti näkymättömälle* piirsi esiin länsimaisen näkökeskeisyyden, niin halleilla imagot ja nopeus määrittävät elämää. Suurta kompleksia on jatkuvasti hoidettava ja tarkkailtava, teoksessa kuva viipyilee myös siivoojissa ja valvontakameroissa. Teoksen alussa kuvataan Hallien vakoisenaan kiiltävää arkkitehtuurimallia, jota nuoret kiertävät, tarkastelevat eri kulmista – malli on katseen hallittavissa, muttei kuitenkaan hahmotettavissa ja koettavissa? Arkkitehtuurimalli vierailee myös puistossa. Petanqueta pelaavilla vanhoilla herroilla on vielä muistoja vanhoista ajoista.

Vähitellen Hallit alkavat piirtyä esiin nuorten kautta, se muuttuu näyttämöksi erilaisille lavastetuille kohtaauksille. Kaupoissa ja hallien areenoilla tarkkaillaan ikätovereita ja etsitään uusia tuttavuuksia. Yksi donjuan siivoaa kännykkäänsä – toi tyttö saa mennä, tää on ok – samalla kun odottaa ystäväänsä. Vohvelimyyjätär siivoilee rasvoja paistokoneista ja meikkaa päivän päätteeksi itselleen kasvot. Yksi nuori nainen sormeilee vaatteita hajamielisesti, toinen tulee jätetyksi tekstarilla. Hän myös törmää kaveriin, siihen samaan, jota vartijat aamutuimaan jo hätyyttelivät penkiltä nukkumasta. Hölmöyksissään tämä yrittää tienata lelujen katukauppiaana, mutta siitähän vartijat vasta suuttuisivat. RER -junien mukana kuljetaan myös maahanmuuttajien lähiöihin, päädytään julkisesta tilasta yksityiskotiin ja erään perheen päivällispöytään: asumisen paikkaan, josta lähdetään ulos kaupunkiin.

Vierailijalle hallien hektisyys voi aiheuttaa ahdistusta, hieman samaan tapaan kuin Zolan romaanin hallit hämmensivät Floriania. Teoksen pienoistarinoiden nuoret näyttäytyvät oppaina, joiden kautta avautuu inhimillisiä näkökulmia nopeuden määrittämään tilaan. Mieleen tulee myös **Michel de Certeau**n ajatus näkyvien ja pysyvien rakenteiden väärinkäytännöstä: tilan haltuun ottamista uusien käytäntöjen kautta. Kiinnostavasti ostoskeskuksen arkkitehtuuri tuntuu resonoivan enemmän lähiöiden kuin Pariisin muun arkkitehtuurin kanssa. Ehkä tätä kauppakeskusta voisi ajatella ikään kuin lähiöiden etäispesäkkeenä keskustassa?

Sivupolkuna todettakoon, että myös vanhat hallit ovat olleet tiukan valvonnan alaisia. Tästä esimerkkinä situationisti **Abdelhafid Khatibin** yritys Hallien psykomaantieteen kuvaamiseksi. Vuonna 1958 julkaistun raportin yhteydessä on huomautus siitä, miten tutkimus on monelta osin puutteellinen, sillä erityisesti hallien yölliset kuvaukset puuttuvat. Tuolloin

pohjoisafrikkalaiset eivät nimittäin saaneet tuoreen lain mukaan liikkua kaduilla puoli yhdeksän jälkeen. ”Tultuaan pidätetyksi kahdesta ja vietettyään kaksi yötä putkassa, hän [Khatib] luopui pyrkimyksistään.” (1)

Zolan lisäksi Pennasen hallit johdattaa myös miettimään **Walter Benjaminin** kesken jäänyttä fragmentaarista *Das Passagen-Werk (Arcade project)* -teosprojektia. Siinä huomion kohteena olivat Pariisin katetut ostoskujat. Nämä rautarakenteiset tavaratalojen esi-isät syntyivät esittelemään uutta kulutushyödykkeiden paljoutta. Ostoskujat myös vahvistivat uutta elämänmuotoa, flaneerausta, jossa kaupunki muuttuu taustaksi. Oma aikamme on epäilemättä entisestään vahvistanut tätä ilmiötä, jossa katetut julkiset tilat mahdollistavat toimettoman hengauksen, ihmisten tarkkailun ja näyttäytymisen. Uusliberalismin myötä tällaisia julkisia tiloja määrittää entistä enemmän tietty kaupallisuus ja tiukka sääätely.

Benjamin kirjoittaa: ”With the upheaval of the market economy, we begin to recognize the monuments of the bourgeoisie as ruins even before they have crumbled.” (2) *La ruine du regard* – katseen raunio – teos asettuu uuteen valoon, kun tiedostaa tilan tulevaisuuden: hallien uudistamisessa liittyvässä retoriikassa puhutaan (jälleen) tilasta kokeilualueena urbaanille rakentamiselle. 1970-luvulla luonnostellut hallit ovat aikansa monumentti ja se saa nyt vuorostaan väistyä.

Viitteet

(1) [Attempt at a Psychogeographical Description of Les Halles](#)

(2) Walter Benjamin: ”Paris – Capital of the Nineteenth Century”

Saara Hacklin, Mustekala.net 11/2010.